

Cần hiểu và hành đúng về ngày "vía Thần Tài"

ISSN: 2734-9195 11:21 26/02/2026

Đức Phật Thích Ca Mâu Ni chưa từng hứa hẹn ban phát tài sản cho ai. Ngài chỉ chỉ ra con đường: gieo nhân thiện thì gặt quả lành.

Tác giả: **Ngộ Minh Chương**

Sinh viên Khoa Phật học Từ xa Khóa X - Học viện PGVN tại TP.HCM

Mở đầu

Mỗi năm, cứ đến mừng Mười tháng Giêng, thị trường vàng sôi động, hàng quán tấp nập và các gia đình lại tất bật chuẩn bị lễ vật cúng vía Thần Tài. Hình ảnh ấy phản ánh một thực tế tâm lý, đó là con người luôn mong cầu sự ổn định trong sinh kế. Trong bối cảnh kinh tế thị trường nhiều biến động, nghi lễ này trở thành điểm tựa tinh thần cho người buôn bán, kinh doanh.

Xét về phương diện văn hóa dân gian, vía Thần Tài là sản phẩm của tiến trình giao thoa tín ngưỡng Á Đông. Nó không phải sản phẩm riêng của Phật giáo, cũng không xuất phát từ giáo lý nguyên thủy. Tuy nhiên, trong đời sống hiện đại, nhiều người Phật tử tham gia nghi lễ này mà không phân biệt đâu là tập tục văn hóa, đâu là tinh thần chính pháp.

Đây chính là điểm cần phải được nhìn nhận một cách thấu đáo. Phật giáo không phủ nhận ước mong giàu có. Trong kinh điển, đức Phật từng dạy người cư sĩ cách tạo dựng đời sống sung túc bằng lao động chân chính và quản trị hợp lý. Nhưng Ngài không bao giờ dạy cầu tài bằng sát sinh hay bằng nghi thức mê tín. Giữa niềm tin văn hóa và giáo lý giải thoát, ranh giới ấy cần được nhận diện rõ ràng.

Vào ngày vía Thần Tài, người dân thường đi mua vàng lấy may đầu năm

với niềm tin xin vía tích trữ của cải cho cuộc sống dư giả. Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa (sưu tầm)

Nhân quả và giới luật: Cơ chế vận hành của tài lộc theo Phật học

Giáo lí cốt lõi của Phật học là luật nhân quả. Không một sự thành tựu nào phát sinh ngoài chuỗi nhân duyên. Tài sản, địa vị, uy tín hay thuận lợi trong kinh doanh đều là kết quả của nhiều yếu tố: trí tuệ, nỗ lực, đạo đức và phúc nghiệp tích lũy.

Giới thứ nhất trong ngũ giới là không sát sinh. Giới luật này không đơn thuần là lời khuyên đạo đức, mà là nền tảng của tâm từ bi. Mỗi hành vi tước đoạt mạng sống đều để lại dấu ấn trong tâm thức, tạo thành nghiệp. Nghiệp ấy không phải sự trừng phạt từ bên ngoài, mà là quy luật vận hành nội tại của tâm.

Thế nhưng, thực tế ngày vía Thần Tài cho thấy nhiều gia đình nướng cá lóc nguyên con, bày heo quay, gà vịt, với niềm tin rằng lễ vật càng “trọn vẹn” thì tài lộc càng “đầy đủ”. Có nơi còn xem việc sát sinh đúng ngày là điều “phải có”.

Dưới góc nhìn giáo lí của nhà Phật, đây là sự nghịch lý. Không thể gieo nhân sát mà mong quả an. Không thể tạo đau khổ cho sinh linh mà cầu hạnh phúc cho mình. Phật giáo nhìn tài lộc như một hệ quả của phúc đức, mà phúc đức không

thể xây dựng trên nền tảng tổn hại.

Khi sát sinh trở thành điều bình thường trong nghi lễ, thì nghi lễ ấy đã xa rời tinh thần từ bi của đạo Phật.

Mâm cúng lễ ngày vía Thần Tài mừng 10 tháng giêng hàng năm của người dân.

Mâm tam sên gồm có: cua hoặc tôm, thịt quay, trứng luộc; ngày nay người dân thường bày biện thêm xôi gấc, bánh bao, hoa quả, phẩm oản,... cho mâm lễ được phong phú.

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa (sưu tầm)

Khi nghi lễ bị thương mại hóa và tâm tham được hợp thức hóa

Một hiện tượng khác đáng suy nghĩ là sự thương mại hóa ngày vía Thần Tài. Nhiều người chen lấn mua vàng với tâm lý “*mua là có lộc*”, thậm chí vay mượn để sắm sửa mâm cúng lớn. Lễ nghi dần bị biến thành cuộc trình diễn vật chất.

Ở đây, vấn đề không nằm ở việc mua vàng hay bày lễ vật, mà nằm ở tâm niệm phía sau. Nếu tâm bị chi phối bởi lo âu, tham vọng cực đoan, hay niềm tin rằng chỉ cần làm nghi thức là đủ, thì đó không còn là tín ngưỡng lành mạnh, mà là mê tín.

Phật giáo không phủ nhận giá trị của biểu tượng, nhưng luôn nhấn mạnh rằng biểu tượng chỉ có ý nghĩa khi đi kèm với sự chuyển hóa nội tâm. Nếu nghi lễ không đi kèm giới hạnh, không gắn với hành thiện, thì nó chỉ là hình thức.

Hạnh của Tôn giả Sivāli: Phúc đức thay cho cầu xin

Trong truyền thống Phật giáo Theravāda, Sivāli được tôn kính như vị đệ tử có phước duyên đặc biệt. Ngài thường được dân gian gọi là biểu tượng tài lộc của Phật giáo.

Tuy nhiên, điều cần hiểu là phúc duyên ấy không đến từ cầu xin hay nghi thức, mà từ nhiều đời thực hành bố thí và tích lũy thiện nghiệp.

Theo kinh điển, Tôn giả Sivāli đi đến đâu cũng được cúng dường đầy đủ. Nhưng sự đầy đủ ấy là kết quả của nhân đã gieo. Ngài không cầu tài, cũng không sát sinh để được may mắn. Phúc đức của Ngài là hệ quả tự nhiên của tâm rộng lượng và giới hạnh thanh tịnh.

Hình ảnh ấy là lời nhắc nhở sâu sắc cho người Phật tử hôm nay. Nếu muốn tài lộc bền vững, hãy gieo nhân thiện. Nếu muốn thuận duyên trong làm ăn, hãy giữ chữ tín và sống lương thiện. Đó mới là con đường phù hợp với giáo lý.

Chuyển hóa ngày Vía Thần Tài bằng tinh thần chính niệm

Điều cần thiết là chuyển hóa cách thực hành. Một mâm cúng chay thanh tịnh, một lời phát nguyện làm việc thiện trong năm mới, một khoản tiền dành cho người khó khăn - những điều ấy phù hợp với tinh thần từ bi hơn bất kỳ mâm cỗ mặn nào.

Khi gia đình nhân dịp này cùng nhau đọc kinh, nhắc nhở con cháu về nhân quả và đạo đức kinh doanh, thì ngày Vía Thần Tài trở thành cơ hội giáo dục tâm linh. Khi nghi lễ trở thành dịp nuôi dưỡng lòng biết ơn và ý thức trách nhiệm xã hội, thì nó mang ý nghĩa tích cực. Và sự chuyển hóa ấy phải nên bắt đầu từ nhận thức.

Kết luận: Tài lộc lớn nhất là phúc đức

Vía Thần Tài phản ánh một nhu cầu có thật của đời sống: mong cầu an cư và thịnh vượng. Nhưng dưới góc nhìn của Phật giáo, tài lộc chân thật không đến từ sát sinh hay mê tín. Nó đến từ giới đức, từ lao động chân chính và từ phúc

nghiệp tích lũy.

Đức Phật Thích Ca Mâu Ni chưa từng hứa hẹn ban phát tài sản cho ai. Ngài chỉ chỉ ra con đường: gieo nhân thiện thì gặt quả lành. Noi theo hạnh của Sivāli, người Phật tử hiểu rằng sự giàu có bền vững nằm ở tâm thanh tịnh và hành vi lương thiện.

Giữa nhịp sống hiện đại đầy cạnh tranh với nhịp sống hối hả, có lẽ điều cần thiết nhất không phải là một mâm lễ lớn hơn, mà là một nhận thức sâu hơn. Khi tâm không tham lam cực đoan, khi hành động không tổn hại, thì tài lộc - dưới dạng thuận duyên và bình an - sẽ tự nhiên hiện hữu.

Ngày vía Thần Tài vì thế có thể trở thành ngày khởi đầu của thiện nghiệp, nếu chúng ta đủ tỉnh táo để đặt nó trong ánh sáng lời dạy của đức Phật.

Tác giả: **Ngộ Minh Chương**

Sinh viên Khoa Phật học Từ xa Khóa X - Học viện PGVN tại TP.HCM